

сірки в ґрунті необхідно щорічно вносити органічні та мінеральні сірчані добрива.

Література

1. Мусієнко М.М. Фізіологія рослин: підручник / М.М. Мусієнко. – К. : Либідь, 2005. – 808 с.
2. Агрохімія: Підручник / І. М. Карасюк, О. М. Геркіял, Г. М. Господаренко та ін.; За ред. І. М. Карасюка. – К. : Вища шк., 1995. – 471 с.

Руслан Бруханський

Тернопільський національний економічний університет

СТРАТЕГІЧНИЙ УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК: ВЕКТОРИ ГЕНЕРУВАННЯ ДЕФІНІЦІЇ

Існуючі погляди науковців щодо генерування дефініції «стратегічний управлінський облік» можна об'єднати у такі основні групи:

– *стратегічний управлінський облік є системою* (обліку (Р. П. Підлипна, Ю. В. Підлипний), управлінського обліку (С. Ф. Голов), інформаційною (Н. В. Хоменко, О. В. Карпенко, Ю. А. Верига), що постійно вдосконалюється (Н. А. Наумова), збору й обробки стратегічної інформації (В. Ф. Несветайлов), інформаційно-обчислювальною (Л. В. Бакулевська), забезпечення й аналізу даних управлінського обліку про підприємство (Є. В. Мних, О. М. Кудла, А. О. Семенець), збору й узагальнення фінансової та нефінансової інформації (А. Ю. Соколов), збору, реєстрації, обробки, узагальнення та надання даних (Н. С. Таранова), обґрунтування управлінських рішень (К. Уорд), забезпечення й аналізу даних обліку (Н. В. Хоменко), обліку, планування, контролю, аналізу та розрахунку відхилень даних (Є. Н. Токмакова, Б. Г. Маслов), обліково-аналітичною системою інформаційного забезпечення процесу стратегічного управління (В. В. Лесняк), обліково-аналітичною (Н. І. Чупахіна), збору, перетворення, групування і представлення фінансової і нефінансової інформації (І. З. Якупов), оцінки стратегічних викликів зовнішнього середовища та внутрішнього потенціалу підприємства (І. В. Яркова));

– *стратегічний управлінський облік є елементом вищепорядкової системи* (однією зі складових стратегічного обліку (З. В. Удалова), підсистемою управлінського обліку (Р. В. Гришин), складовою обліково-аналітичної системи (А. В. Лазарева), частиною обліково-аналітичного поля та єдиної системи управління підприємства (С. П. Суворова, Д. І. Монашева), напрямом управлінського обліку (С. І. Крилов, Н. Н. Хахонова), методом створення змін в управлінських схемах на основі облікових технологій (А. Цуджі));

– *стратегічний управлінський облік забезпечує досягнення певних цілей* (інформаційна підтримка прийняття, реалізації та оцінки оперативних і стратегічних рішень (Н. В. Безруков, О. І. Аверіна), інформаційна підтримка управління, що полягає в забезпеченні менеджерів підприємства всією інформацією (В. Р. Шевчук), спрямований на представлення вищому керівництву оцінної інформації про зовнішнє середовище (А. В. Глущенко, Е. Н. Самедова), спрямований на прийняття стратегічних управлінських рішень (С. Ф. Голов), інструментарій, призначений для фіксування інтенсивного використання інформаційних ресурсів (І. Е. Гурр)).

Диференційовані вище групи підходів свідчать, що до розуміння сутності стратегічного управлінського обліку вчені підходять із трьох різних сторін: 1) розглядаючи стратегічний управлінський облік у вигляді певної системи, досліджується його змістовне наповнення. Він розглядається як певна множина взаємопов'язаних елементів (технологія обробки облікових даних стратегічного характеру), що взаємодіють із середовищем і мають ознаки цілісної структури. Основна увага вчених у даному випадку приділяється дослідженню найбільш ефективної архітектоніки побудови підсистеми стратегічного управлінського обліку, визначенню етапів і методів обробки інформації; 2) розгляд вченими стратегічного управлінського обліку у складі інформаційної системи вищого порядку свідчить про бажання визначити його місце у складі існуючої системи управління підприємством, показати його взаємозв'язок із системами аналізу та контролю і виявити загальну роль у процесі прийняття стратегічних управлінських рішень. Водночас серед учених відсутня єдність у підходах щодо розуміння того, чи є стратегічний управлінський облік видом, напрямом або методом управлінського обліку, що спричинює проблему відсутності теоретичного обґрунтування методу стратегічного управлінського обліку; 3) обґрунтування сутності стратегічного управлінського обліку через встановлення цілей його побудови та функціональне призначення свідчить про використання біхевіористського підходу дослідження явищ шляхом дослідження поведінки користувачів облікової інформації (цілей, дій, стимулів), що надається підсистемою стратегічного управлінського обліку.

У результаті проведеного моніторингу існуючих підходів до трактування стратегічного управлінського обліку було встановлено, що не всі автори розуміють останній безпосередньо як облікову систему з властивими їй класичними ознаками, що забезпечує вимірювання, моделювання й узагальнення облікової інформації. Окрема група дослідників вкладає в це поняття зміст, подібний до англomовного терміну «management accounting», який є повноцінною системою підтримки прийняття управлінських рішень.

Існування такої змістовної дихотомії пояснюється тим, що стратегічний управлінський облік у системі управління ряд вчених розглядає в широкому та

вузькому розумінні. У широкому розумінні стратегічний управлінський облік має забезпечити формування фінансової та нефінансової інформації про конкретний об'єкт управління для здійснення повного циклу основних функцій стратегічного управління: планування, організації, аналізу, контролю і регулювання; у вузькому – це процес збору, ідентифікації, вимірювання, накопичення, підготовки, інтерпретації та подання фінансової й нефінансової інформації для аналізу зовнішнього та внутрішнього середовищ організації, а також для оцінки та контролю процесу виконання стратегії, на підставі якої вищий менеджмент приймає стратегічні управлінські рішення для виконання місії організації, а інвестори здійснюють оцінку прибутковості капіталу.

На нашу думку, розуміння сутності стратегічного управлінського обліку в широкому значенні порушує існуючі традиційні уявлення про поняття «облік» і перешкоджає розвитку теоретико-методологічних основ бухгалтерського обліку загалом шляхом створення нових метафізичних конструкцій, які, як і контролінг, не існують у практичній діяльності вітчизняних підприємств і через існуючі історичні традиції та неформальні інституційні правила ніколи не будуть впроваджені у вітчизняну облікову практику.

Микола Буряк, Петро Романюк

Тернопільський національний економічний університет

ЗАБРУДНЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩЕ ДЕРЕВООБРОБНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Станом на сьогоднішній день забруднення навколишнього середовища спричинене промисловими підприємствами складає значну частку всіх забруднень. До таких підприємств відносять харчову, хімічну, металургійну, паливну, енергетичну, машинобудівну, металообробну, скляну, текстильну, деревообробну та інші. На особливу увагу серед вище згаданих підприємств заслуговує деревообробна галузь. Для пошуку шляхів покращення екологічного стану деревообробної галузі необхідно розглянути механізми та фактори впливу на навколишнє середовище та до яких наслідків це все призводить.

В першу чергу необхідно проаналізувати сам механізм за яким відбувається забруднення навколишнього середовища від деревообробного підприємства. Для забезпечення розвитку виробництва, незалежно чи то меблеве, чи паперово–целюлозне виробництво, чи виготовлення ДСП, ДВП, потрібно в першу чергу використовувати деревину яка є сировиною для даних підприємств [1]. Нам всім відомо, що ведеться несанкціонована вирубка лісів, яка в свою чергу веде до дисбалансу екосистем, порушує флору і фауну і веде в